

Владимир Д. ПАПИЋ*
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Одсек за компаративну књижевност

Оригинални научни рад
Примљен: 26. 9. 2024.
Прихваћен: 27. 2. 2025.

НАУЧНИЦИ И УНИВЕРЗИТЕТСКИ ПРОФЕСОРИ КАО ПИСЦИ У ЛЕТОПИСУ МАТИЦЕ СРПСКЕ (1992–2024): СЛУЧАЈ МИЛОРАДА ПАВИЋА**

Овај рад за циљ има приказивање развојног тока савремене српске књижевности у оквиру часописа са најдужом традицијом и неприкосновеним угледом у српској култури, *Летописа Матице српске*. Специфична тема, каква је позиција универзитетских професора и научника (књижевноисторијског и других профила) унутар савремене српске и преводне књижевности, треба да прикаже заступљеност „учених” аутора у рубрикама намењеним белетристичком стваралаштву, као и у рубрикама посвећеним есејима, књижевним приказима и критикама њихових белетристичких дела. Очекује се да значај *Летописа Матице српске* у формирању савремене српске књижевности покажемо путем у њему публикованих дела аутора тзв. „професорског романа” и једног од најзначајнијих писаца савремене српске књижевности – Милорада Павића, који се у овом часопису појављивао као историчар књижевности, песник, прозни писац, али и предмет научног интересовања и инспирација другим постмодерним књижевницима. Пажња ће бити посвећена и уредничком раду важних српских научника и писаца последње деценије XX и прве четвртине XXI века, као и заступљености белетристичких текстова других професора, односно критичко-есејистичких текстова о Павићу, за време њиховог мандата на месту главног уредника *Летописа*.

Кључне речи: савремена српска књижевност, књижевни часописи, *Летопис Матице српске*, књижевна дела универзитетских професора, Милорад Павић, наука о књижевности.

Период након Другог светског рата обележиле су велике и дотад невиђене идеолошке промене, које су утицале на целокупни културни живот народа и народности Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

* vladapapic98@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0002-2318-1230>

** Рад је објављен под покровитељством Министарства просвете, науке и технолошког развоја, чији је стипендиста аутор овог рада.

Након више од сто двадесет година од покретања часописа *Сербске Летописи* и његовог првог броја из 1825, истакнути народноослободилачки културни радник и тадашњи секретар Матице српске, Живан Милисавец, постаје главни уредник *Летописа Матице српске* и све до 1957. остаје на тој функцији, тежећи да сачува особености српске културе у оквирима заједничке државе и упркос негативним ставовима комунистичких власти према продукцима појединачних националних култура. Тада се, уз ауторе који су се исказали током и по завршетку Народноослободилачке борбе, на страницама *Летописа* појављују и имена (махом будућих) универзитетских професора и научника, који су се током година, са мање или више успеха, остваривали и као писци белетристике. Осим што је *Летопис Матице српске* током мандата Живана Милисавца учествовао у важним културним и друштвеним полемикама свога доба – попут Првог конгреса књижевника Југославије (1946) и Новосадског договора (1954), на његовим страницама публикована је и поезија и проза Младена Лесковца, Дејана Медаковића, Блаже Конеског, Радуге Флоре, Јована Христића, Ивана Кушана, Ивана Сламнига и других, развијајући осећај братства и јединства из перспективе матично српске културе. Након Милисавца, главни уредници *Летописа Матице српске* постају Младен Лесковац (1958–1964), Бошко Петровић (1965–1969), Александар Тишма (1969–1973), Димитрије Вученов (1974–1979), Момчило Миланков (1979), Бошко Ивков (1980–1991), Славко Гордић (1992–2004), Иван Негришорац (2005–2012), Слободан Владушић (2013–2016), Ђорђе Деспих (2017–2020), Ђорђе Сладоје (2021–2023) и актуелни главни уредник Селимир Радуловић.

Истраживачку пажњу смо посветили периоду од 1992. до 2023. године, који доноси суштинску промену у поимању (пост)југословенских књижевности као хомогене целине, која још током седамдесетих и осамдесетих година XX века бива под утицајем сплета „центрифугалних фактора ком се није могла супротставити никаква центрипетална југословенска сила”, док су грађани Југославије све више почели да налазе свој културни идентитет у „колективистички опредељеним партикуларистичким структурама” (Вахтел 2001: 284). У овим околностима (рат у Босни и Херцеговини и Хрватској, санкције и инфлација, криза на АП Косову и Метохији, бомбардовање 1999. године, распад заједничке државе Србије и Црне Горе, појава нових језика заснованих на српскохрватској језичкој основи¹), задатак главних уредника био је да се у тешким временима на адекватан начин одговори националним потребама, али и да се одржи књижевни и научни квалитет прилога публико-

¹ Стварање и разградња југословенског националног и културног идентитета може да се прати и на страницама *Летописа Матице српске*: у односу на период „заснивања” СФРЈ и укључивање многобројних аутора њених народа и народности, од почетка деведесетих година XX века пратимо публиковање све мање текстова посвећених (другим) јужнословенским народима. Тако почетком деведесетих година XX века наилазимо на неколицину приказа посвећених делу Слободана Проспера Новака и Павла Павличића, као и других хрватских аутора, који затим постају део искључиво хрватске културне баштине. Још драстичнији случај јесте публиковање текстова Новака Килибарде, Миленка Перовића, Слободана Калезића, Јеврема Брковића и других аутора који током деведесетих година XX века себе проналазе унутар идентитета *Летописа Матице српске*, а затим себе посматрају као ексклузивно црногорске ствараоце, без веза са српским културним кругом.

ваних у *Летопису Матице српске*. У периоду од 1992. до 2020. су позицију главних уредника *Летописа* имали професори Одсека за српску књижевност и језик Филозофског факултета у Новом Саду, који су, осим научног и критичког рада, свој опус подредили и белетристичком. Због тога је овај период, поред оног за време послератне обнове *Летописа* са Живаном Милисавцем, најзначајнији за проучавање односа двоструког стваралаштва универзитетских професора и научника, односно писаца.

Милорад Павић се од шездесетих година XX века појављује у *Летопису Матице српске* као писац и научник, у различитим етапама излагања овог часописа и са већим паузама (то се може објаснити пишчевим различитим приватним односима са уредништвом *Летописа*, али и односима према научном, односно преводилачком и белетристичком стварању). Године 1965. Павић објављује две песме: „*Demon florum*” у јануарском броју и „Три сонета” у јулском броју *Летописа*, док 1966. публикује песме „Симпосион” и „Епитаф” у његовом фебруарском броју. У *Летопису Матице српске* нам се првобитно представља Павић–песник, аутор *Палимпсеста* (1967), чији је стих „неуобичајено дуг за нашу савремену поезију, чак и до двадесет осам слогова. [...] Тим литургијским стихом, као и тематиком, тражи се ослонац у српско-византијској традицији” (Делић web), која је елемент потраге Павића–научника и Павића–писца у читавом његовом опусу. Након тога се овај аутор није појављивао до јубиларног броја *Летописа* из децембра 1975, где је објављен његов говор о књижевноисторијском тренутку настанка часописа, одржан на свечаној седници Матице српске поводом стопедесетогодишњице *Летописа*, а затим до октобра 1981, када у оквиру тематског броја „Стерија данас” публикује пригодну песму „Натпис за Стерију”.

Главни заокрет у Павићевом стваралаштву обележава објављивање романа *Хазарски речник* (1984). Још 8. децембра 1979, током рада на свом најпознатијем роману, Павић оставља запис „Од сада се више не бавим науком о књижевности” (према Марићевић 2019: 332). Од тада он, првенствено, постаје прозни писац, док су његова интересовања као универзитетског професора, историчара књижевности, песника и преводиоца, у другом плану или потпуно занемарена. Након дужег затишја, Павић се у *Летопису* појављује као прозни писац чија дела приказују значајни тумачи књижевности, тако у фебруарском броју из 1980. наилазимо на текст „Прича којој се само слуте правила”, приказ *Руског хрта* који потписује Сава Бабић. Аутор приказа има изузетно афирмативан став према (дотадашњем) Павићевом приповедачком опусу, у ком истиче кратку причу „Допис часопису који објављује снове”. У фебруару 1985, Светислав Јованов објављује приказ првог, Просветиног издања *Хазарског речника*, насловљен као „Тајни кодови, тајне врлине”, у ком истиче онирички слој Павићевог романа.²

² Када говоримо о рецепцији Милорада Павића у *Летопису Матице српске*, требало би пратити и рецепцију Умберта Ека у годинама појављивања (превода) његових најзначајнијих романа. Током 1983. Мирјана Д. Стефановић приказује роман *Име руже* Умберта Ека, што и у априлу 1985. чини и Предраг Марковић. Исте године М. Д. Стефановић међу *непреведеним књи-*

Током дванаестогодишњег мандата Славка Гордића (1992–2004), *Летопис* је осавремењен рубрикама попут „Акценти”, „Вибрације” и „Наслеђе”, док су се на његовим страницама налазили прозни и поетски текстови многобројних српских, јужнословенских и светских научника и универзитетских професора. Овде ћемо навести само прву годину у којој је Славко Гордић био на месту главног уредника *Летописа*, када су публиковани прозни и поетски текстови Владимира Пиштала, Негована Рајића, Светозара Бркића, Новака Килибарде, Пола Малдуна, Теда Ценера, Магде Крнећ, Клејтона Ешлмена, Вола Сојинке; као и есеји о књижевном стваралаштву Блаже Конеског, Умберта Ека, Ернеста Ренана, односно прикази дела Милана Трипковића, Милана Ћурчина, Дејана Медаковића, Твртка Куленовића, Џона Фаулса, Зорана Ђерића и Владимира Набокова. У новембарском броју за 1992. годину, у рубрици „Критика”, Ненад Шапоња објављује текст „Фатална стратегија привлачности”, приказ романа *Унутрашња страна ветра*. Овим почиње учешће појављивање Милорада Павића (и текстова о његовом белетристичком стваралаштву) на страницама *Летописа Матице српске*, које траје и данас, са прилозима о Павићу скоро сваке године.

Године 1993, Павићева прозна дела постају предмет проучавања рада „Трансформације савременог српског историјског романа” Марка Недића, у оквиру фебруарско–мартовског темата „Савремена српска проза – енигма постмодерне и после”. До 1997. нисмо пронашли нове текстове о Павићу, да би се у јануарско–фебруарском броју те године на страницама *Летописа* нашла Павићева прича „Бунда: један запис на телефонској траци”, као и мини-темат о овом писцу који укључује огледе Петра Пијановића „Поезија и рана проза Милорада Павића” и Питера Хорвата „Симболика у филму *Византијско плаво*”. У јануарском броју 1998. године Петар Пијановић објављује есеј „Универзални алегоризам *Хазарског речника*”, док у јануарско–фебруарском броју за 1999. Владислава Гордић приказује Пијановићеву научну монографију *Павић*. На почетку новог миленијума се у *Летопису Матице српске* публикује есеј „Хазарска прича” Снежане Брајовић (септембар 2001), као и приказ Павићеве драме *Кревет за троје*, који Оливера Жижовић објављује у мартовском броју за 2004. годину.

За време Ивана Негришорца (Драгана Станића) на месту главног уредника *Летописа* (2005–2012), међу страницама поезије и прозе за 2005. годину су се нашли прозни и поетски текстови Горана Милашиновића, Славка Гордића, руско-америчког есејисте Александра Гениса, Миодрага Матицког, Рајка Петрова Нога (који је једно време предавао поезију и критику на Филозофском факултету Универзитета у Источном Сарајеву), Слободана Костића, Драгише Бојовића, Валентине Питулић, Сунчице Денић, историчара уметности Дејана Медаковића и Слободана Милеуснића, филозофа Милана Орлића, слависте Александра Шева, пољског писца Станислава Барањчака и неуронаучнице Иване Гађански. И у наредним годинама наилазимо на беле-

гама представља Екове „Постиле уз *Име руже*”, да би током 1990. године Ђорђе Писарев приказао Еково *Фуково клатно*, а Радомир В. Ивановић у октобру 2016. писао о роману *Нулти број*.

тристичке текстове Миодрага Матицког, Дејана Медаковића, Драгана Стојановића, Драгана Хамовића, Гонсала Торентеа Баљестера, Сунчице Денић, Бошка Томашевића, Сање Домазет, Адама Загајевског, Александра Гениса, Вукашина Костића, Рајка Петрова Нога, канадског писца Наима Катана, Италијана Едоарда Сангвинетија, Јорданца Фахрија Каувара, Милете Продановића, Горана Миленковића, Кајоко Јамасаки, Бошка Сувајџића, Славка Гордића, Владимира Набокова, мађарских аутора Иштвана Вереша, Ђерђа Конрада и Петера Естерхазија (који су осим писања радили и као научни истраживачи), Викторије Радич, Петра Милошевића, историчарке уметности Лауре Барне, Снежане Милојевић, Александра Шева, Бориса Лазића, као и биолога Зорана Б. Ивановића. Приказана су и дела Владимира Тасића, Виде Огњеновић, Соње Веселиновић, Јасне Мелвингер, Милана Орлића, Николе Милошевића, Драгана Стојановића, Милете Продановића, Саве Дамјанова, Доброслава Смиљанића, док је стваралаштву Николе Милошевића био посвећен и пригодан темат поводом ауторове смрти.

Павићево дело је у периоду у ком је Иван Негришорац био на месту главног уредника *Летописа*, било најприсутније на страницама овог часописа. Тако је у априлском броју за 2005. годину Младен Весковић приказао роман *Уникат*, док је Јован Делић у истом броју објавио есеј „Милорад Павић – писац уникатник модела”. Током 2006, преломне године у којој је било потребно нагласити српски културни, језички и национални идентитет Црне Горе, у октобарском броју *Летописа* објављена је Павићева приповетка „Два сна: Сан о ванземаљцима и Сан о детету”, као и темат посвећен Павићевој рецепцији у европским државама. О рецепцији у Француској пише Миливој Сребро („Картезијански дух и византијски ‘мајстор акробација’. Рецепција Милорада Павића у Француској”), на немачком говорном подручју Весна Цидилко („О књижевности у сенци политике или Милорад Павић на немачком”), Персида Лазаревић ди Ђакомо пише о рецепцији у Италији, Драгана Бајић у Шпанији, Сергеј Мешчерјаков у Русији и Ала Татаренко у Украјини. У септембарском броју 2007. године Наташа Половина публикује текст „Нека друга бесмртност”, приказ Павићевог романа *Друго тело*. У приказу десетог Павићевог романа, ауторка понавља став о њему као словенској паралели *Да Винчијевом коду* Дена Брауна, али и истиче његов хришћански слој, продубљен ауторовим ширим тумачењем појма (бес)мртности. У јунском броју наредне, 2008. године, Сава Бабић приказује Павићево *Позориште од хартије* и свој текст насловљава „Роман? Антологија? Савремена светска прича?”, полемичујући са жанровским одређењима наведеним у поднаслову овог Павићевог експерименталног дела. Како објављивање *Позоришта од хартије* обележава смрт (у предговору романа поменутог) Раше Ливаде, тако и 2009. и 2010. годину на страницама *Летописа Матице српске* обележава смрт Милорада Павића.

Током 2009, године у којој Павић умире, у рубрици „Сведочанства” за јануар и фебруар Владета Јеротић пише есеј „Шта је са ’другим телом’ човека” у ком полемиче са истим питањима *физике и метафизике* којима Павић посвећује роман *Друго тело*, док у истом броју *Летописа* Михаил Харпањ

објављује есеј „Сликање чајем као интертекст романа”, у ком на својеврстан начин представља Павићев прозни опус, али и дијалог његовог стваралаштва и дела Умберта Ека (текст је са словачког језика превела Мирослава Вукадиновић). У истој рубрици, у првом броју друге половине године, два аутора објављују своје речи о Павићевом роману *Вештачки младеж*, изговорене на његовој промоцији у Матици српској 14. априла 2009. године: Миро Вуксановић („Роман са правим младежом”) и Славко Гордић („Чудесно у закриљу стварног”). Овај мини-темат чине и реч Драгана Симеуновића са промоције романа *Друго тело* („Смели планинар”) и есеј Миодрага Стојановића „Хомерски видици Милорада Павића” (који тематизује Павића као представника вишевековних српско-грчких културних веза), као и текстови Ајако Оку о рецепцији Милорада Павића у Јапану и Радосава Пушића о Павићевој рецепцији у НР Кини.

Павићева смрт, 30. новембра 2009. године, доводи до новог таласа рецепције овог аутора, о ком се говори и пише све чешће и научно обухвата све више аспеката његовог (прозног) стваралаштва. У мају 2010, у *Летопису Матице српске* посвећена му је рубрика „In memoriam”, у склопу које је објављено незавршено Павићево поетско дело „Дубровачки фрагменат”, као и есеји Јована Делића („Вријеме и времена Милорада Павића”) и Ивана Негришорца „Прозорљиво око Милорада Павића”. И наредне, 2011. године, *Летопис* наставља да истражује Павићеву рецепцију и позицију *становника светске књижевности* – у јунском броју објављен је есеј Силвије Сабо „На који/које начин(е) читају Павића у мађарској књижевној култури”, а у новембарском и цео темат о Павићој рецепцији у свету: Михаил Харпањ пише текст „Рецепција књижевног дела Милорада Павића у словачкој књижевности”, Душан Владислав Пажђерски и Евелина Хаћа „Предео сликан политиком? Рецепција књижевности Милорада Павића у Пољској”, Невена Јанићијевић „Рецепција Милорада Павића на на шпанском, каталонском и португалском језику”, Дубравка Сужњевић „Присуство и утицај Милорада Павића у Мексику” и Санг Хун Ким „Рецепција и значење дела Милорада Павића у Јужној Кореји”. У истом темату су објављена и два преведена текста о познанствима странаца са Павићем – преводитељка *Хазарског речника* Лариса Савелева објављује есеј „Сусрети с Милорадом Павићем”, а руски писац Игор Кузњецов „Човек по имену Милорад”. И 2012, последње године у којој је Иван Негришорац био главни уредник *Летописа*, Милораду Павићу је посвећена пажња. У јануарско–фебруарском броју *Летописа* Драгана Белеслијин приказује трокњиже Саве Бабића, чији је део и монографија *Милорад Павић мора писати приче*, док у априлско–мајском броју Миленко Стојичић објављује прозни текст „Павић резбари последњу причу на нокту кажипрста којим набија лулу маштарије”.

Након овога, уследио је период смањења интересовања за стваралаштво Милорада Павића, што се огледа и у текстовима публикованим у *Летопису Матице српске*. За време Слободана Владушића (2013–2016) на месту главног уредника *Летописа*, објављени су значајни текстови о овом аутору, али и важни белетристички прилози других универзитетских професора и науч-

ника, попут Миодрага Матицког, Бошка Сувајџића, Николе Страјнића, Саве Дамјанова, Зорана Ђерића, Михајла Пантића, Адама Загајевског, Горане Рачевић, Стевана Брадића, Кајоко Јамасаки и Ивана Негришорца. У години у којој Владушић постаје уредник *Летописа*, публикован је темат „Црњанских сто двадесет година”, у оквиру ког Јелена Марићевић објављује есеј „У барокном оглед(ал)у: Црњански – Павић”. Наредне, 2014. године, такође у јулско–августовској свесци *Летописа*, објављен је прозни запис Миленка Пајића насловљен „Мантил професора Павића”, интервју из 1985. који је са писцем водио Сава Дамјанов („Писати са радошћу да се може волети то што се пише”), као и темат посвећен Павићевом стваралаштву, у ком су објављени научни радови Александра Јеркова („Од себе се не да оздравити. Прилог теорији узалудног труда са освртом на Андрића и Павића”), Горана Радоњића („Метафизичка детекција у *Хазарском речнику*”), Ханса Роберта Јауса („Разговор религија. Или: The Last Things Before The Last”), Јелене Марићевић („Две оштрице једног лабриса: Ниче – Павић”) и Але Татаренко („Венчање речи са телом у пределима (не)могућег: У кругу Павићевог троугла”). Током 2016. године, у јунском *Летопису* је објављен приказ зборника *Летеће виолине Милорада Павића* (уредник Јелена Марићевић) Маје Медан, док у октобарском броју Октавија Неделку пише о Павићевој рецепцији у Румунији.

И током мандата Ђорђа Деспића (2017–2020) на месту главног уредника *Летописа Матице српске*, велики број универзитетских професора и научника публикује своју поезију и прозу управо у овом часопису. Међу њима су: Бојана Стојановић Пантовић, Соња Веселиновић, Томислав Јовановић, Драган Бошковић, Драган Хамовић, Милена Кулић, Иван Негришорац, Борис Лазић, Горан Корунковић, Зоран Ђерић, Миодраг Матицки и Драгиња Рамадански. Павићево стваралаштво је у *Летопису* заступљено у сличној мери у којој је било и за време мандата Слободана Владушића на месту главног уредника. Тако у јануарско–фебруарском броју 2017. године Јелена Марићевић приказује књигу *Отворени лавиринти: Еко и Павић* Душана Живковића, док се у октобарском броју наредне године публикује блок посвећен рецепцији Милорада Павића, који обухвата текстове Пјера Јакобсена („*Хазарски речник* као повод за тему о присуству српске књижевности у Скандинавији (1960–2017)”), Ивана Цветановића („Знање бића и знање постојања или пријем *Хазарског речника* Милорада Павића у Сједињеним Америчким Државама”) и Владимира Осолника („Неколико речи о рецепцији књижевног опуса Милорада Павића у Словенији (1971–2009)”). У марту 2020. године рубрику „Сведочанства” чине три текста посвећена Павићевом стваралаштву: Јована Делића („Сјећања и коментари”), Марка Недића („Две Павићеве загонетке”) и Ивана Негришорца („Како смо читали Милорада Павића”). У истој свесци публикован је приказ зборника *Милорад Павић: становник светске књижевности* (уредник И. Негришорац) Јелене Марићевић Балаћ, под називом „’Добар ђаво’ светске књижевности”.³

³ Треба поменути и најскорија издања Матице српске посвећена Милораду Павићу. Осим зборника радова *Милорад Павић: становник светске књижевности* из 2019. године, исте године је публиковано и антологијско издање *Милорад Павић* (приредила Јелена Марићевић) у

За време трогодишњег мандата Ђорђа Сладоја (2021–2023) на месту главног уредника *Летописа*, током марта 2023. године објављен је научни рад „Три представе или нешто о позоришном портрету Милорада Павића” Милене Кулић, као и прозни запис Ане Атанасковић „Дневник знакова: Павић, приручник за призивање”. Током првих шест месеци 2024. године, током којих је Селимир Радуловић главни уредник *Летописа*, у априлском броју је објављен темат „Милорад Павић (1929–2009)”, у оквиру ког су публиковани научни радови Владимира Папића („Хазарски речник Милорада Павића као професорски роман – између мелодраме и криминалистичког жанра”) и Марије Цветићанин („Мотив вампира у опусу Милорада Павића”).⁴

Можемо закључити да *Летопис Матице српске* у доброј мери илуструје кретања савремене српске књижевности, од завршетка Другог светског рата до њених актуелних тенденција. Дело Милорада Павића, универзитетског професора и класика постмодерне српске прозе, одабрали смо као пример чију смо рецепцију пратили од шездесетих година XX века, када се Павић први пут појављује у *Летопису* (као песник и као историчар књижевности), с посебним освртом на последњих тридесетак година *Летописа* (током којих су главни уредници најчешће били Павићеви „настављачи” на Одсеку за српску књижевност и језик Филозофског факултета у Новом Саду). У овом периоду Павићево дело постаје канонизовано, и редовно праћено до ауторове смрти, а након тога на страницама *Летописа* све чешће бивају публиковани научни радови, есеји и темати посвећени овом универзитетском професору, историчару књижевности, преводиоцу, песнику, прозном и драмском писцу, чији опус обележава последње деценије XX и прву деценију XXI века српске и светске књижевности.

ИЗВОРИ

Летопис Матице српске (1965): јануар, јул

Летопис Матице српске (1966): фебруар

Летопис Матице српске (1975): децембар

Летопис Матице српске (1980): фебруар

Летопис Матице српске (1981): октобар

Летопис Матице српске (1985): фебруар

Летопис Матице српске (1992): новембар

оквиру едиције „Десет векова српске књижевности”, док 2023. као део едиције „Прва књига Матице српске” из штампе излази и научна монографија *Искушавања идентитета* Стевана Јовићевића, посвећена Павићевој првој збирци прича *Гвоздена завеса*, на педесетогодишњицу њеног објављивања.

⁴ Треба напоменути да је у периоду у ком су главни уредници *Летописа* били Ђ. Сладоје и С. Радуловић (од јануара 2021), члан уредништва и Јелена Марићевић Балаћ, чије је истраживање Павићевог дела било од велике важности за присуство овог аутора у *Летопису* што, уз њен уреднички рад, потврђује и заступљеност ауторкиних текстова о Павићу од 2013. године до данас.

Летопис Матице српске (1993): фебруар–март
Летопис Матице српске (1997): јануар–фебруар
Летопис Матице српске (1998): јануар
Летопис Матице српске (1999): јануар–фебруар
Летопис Матице српске (2001): септембар
Летопис Матице српске (2004): март
Летопис Матице српске (2005): април
Летопис Матице српске (2006): октобар
Летопис Матице српске (2007): септембар
Летопис Матице српске (2008): јун
Летопис Матице српске (2009): јануар–фебруар, јул–август
Летопис Матице српске (2010): мај
Летопис Матице српске (2011): јун, новембар
Летопис Матице српске (2012): јануар–фебруар, април–мај
Летопис Матице српске (2013): јул–август
Летопис Матице српске (2014): јул–август
Летопис Матице српске (2016): јун, октобар
Летопис Матице српске (2017): јануар–фебруар
Летопис Матице српске (2018): октобар
Летопис Матице српске (2020): март
Летопис Матице српске (2023): март
Летопис Матице српске (2024): април

ЛИТЕРАТУРА

- Вахтел 2001:** Е. В. Vahtel, *Stvaranje nacije, razaranje nacije*, Beograd: Stubovi kulture.
Делић web: Deliћ, J. *Hazarska prizma: tumačenje proze Milorada Pavića*. <https://www.rastko.rs/knjizevnost/pavic/studije/jdelic-prizma.html#_Toc46901713> 20.9.2024.
Марићевић 2019: Ј. Марићевић, *Милорад Павић*, Нови Сад: Издавачки центар Матице српске.

Vladimir D. Papić

SCHOLARS AND UNIVERSITY PROFESSORS AS WRITERS IN *LETOPIS MATICE SRPSKE* (1992–2024): THE CASE OF MILORAD PAVIĆ

Summary

This paper presented the developmental trajectory of contemporary Serbian literature within the framework of the longest-standing magazine with an undisputed reputation in Serbian culture, *Letopis Matice srpske*. The specific topic – the position of university professors and scholars (of literary history

and other profiles) within contemporary Serbian and translated literature – intends to showcase the representation of “erudite” authors in sections dedicated to literary creation, as well as in sections devoted to essays, literary reviews, and critiques of their fictional works. We demonstrated the significance of *Letopis Matice srpske* in shaping contemporary Serbian literature through the published works of author known for the “professor’s novel” and one of the most significant writers of contemporary Serbian literature – Milorad Pavić – who appeared in this magazine as a literary historian, poet, prose writer, as well as subject of scholarly interest, and an author who inspired other postmodern writers. Attention was also paid to the editorial work of important Serbian scholars and writers from the late 20th century and the first quarter of the 21st century, as well as the presence of fictional texts by other professors and essays about Pavić during their tenure as editors of *Letopis*.

Keywords: contemporary Serbian literature, literary magazines, *Letopis Matice srpske*, literary works of university professors, Milorad Pavić, literary studies.